

Tilburg University

Samenwerking Rotterdamsche Bankvereniging en Amsterdamsche Bank

Kaag, H.A.

Published in:
Maandschrift Economie

Publication date:
1939

Document Version
Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):
Kaag, H. A. (1939). Samenwerking Rotterdamsche Bankvereniging en Amsterdamsche Bank. *Maandschrift Economie*, 4(11-12), 589-592.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Samenwerking Rotterdamsche Bank- vereniging en Amsterdamsche Bank

De voorstellen tot samenwerking van de Rotterdamsche Bankvereniging en de Amsterdamsche Bank, welke praktisch neerkomen op een plan tot fusie van beide instellingen, hebben begrijpelijkerwijze algemeen opzien gebaard. Wat de technische zijde dezer samenwerking en de consequenties voor aandeelhouders betreft, deze zijn in de dagbladders voldoende belicht. Wij willen ons dan ook hier tot eenige opmerkingen over de algemeene aspecten van deze plannen beperken.

Deze bankconcentratie verschilt in vele opzichten van die, welke in de periode 1910—1920 zich in Nederland in navolging van vele andere landen openbaarde. Ging die concentratie toen toch gepaard aan expansie, aan uitbreiding van werkingssfeer, zoowel functioneel als geografisch, thans is de concentratie als het ware een technische methode van inkrimping, van retireeren. Ging die concentratie toen gepaard aan ondernemingslust en ondernemingsdrang, welke ook het economisch leven in zijn geheel bevruchtte, thans heeft zij plaats in een sfeer waarin wordt getwijfeld aan de economische mogelijkheden van het bankwezen, waarin de meeste bankiers een hoofdfunctie zien in die van voorzichtige administrateurs en waarin men geen mogelijkheden ziet emplooi te vinden voor de door aandeelhouders en deposanten toevertrouwde gelden. Conjunctureel lijkt deze situatie het meest op de periode na 1873 toen een soortgelijke twijfel in betrekking tot de functie van de banken in het economisch leven plaats vond en met name bij den aanvang van de primaire depressie-periode, het bankwezen inkromp en ook vrijwillige gedeeltelijke liquidatie plaats vond. Het duurde tot ongeveer het midden der negentiger jaren tot een nieuwe expansie-periode intrad. Het merkwaardige is, dat ook in de periode na 1873 bij de toen nog pas opgerichte Amsterdamsche Bank de contractie het sterkste tot uitdrukking kwam. In 1872 opgericht door een consortium onder leiding van de Bank für Handel und Industrie te Darmstadt, met medewerking in Nederland o.a. van de Rotterdamsche Bank en van de Fa. R. Mees & Zoo-

nen, o.a. ter stimuleering van de Duitsch-Nederlandsche economische betrekkingen, bleek reeds spoedig geen voldoende emplooi voor het geplaatste kapitaal te bestaan. Van 27 April tot 8 Mei 1874 werden de aandeelhouders tweemaal in de gelegenheid gesteld aandeelen aan te bieden en werd voor een bedrag van 2½ miljoen gulden nominaal tegen een gemiddelde koers van 91 3/6% teruggekocht. Ook dit paardenmiddel, zoo schrijft Dr. M. de Vries in zijn Tienjarige geschiedenis van het Nederlandsche Bankwezen en de Nederlandsche conjunctuur, heeft nog niet het gewenschte resultaat. De langdurige malaise, gekenmerkt door weinig ondernemingslust en lage rente maakt een kapitaal van 7½ miljoen gulden nog te groot. In Mei 1877 wordt, in een circulaire aan de aandeelhouders, hiervan medegedeeling gedaan, een te groot deel van het kapitaal moet tegen lage rente op prolongatie of in disconto worden uitgezet, hetgeen nadeelig werkt op het dividend. In 1877 heeft een statutenwijziging plaats en wordt door f 50.— afstempeling per aandeel het kapitaal tot zes miljoen teruggebracht. Het zou dertig jaren duren voordat het kapitaal weer verhoogd werd.

Symptomatisch is de thans voorgestelde samenwerking, ook voor de grootere ruimten, op de huidige kapitaal en geldmarkt. Het is als het ware een openbare onmachtverklaring van het bankwezen om voor de Nederlandsche kapitalen voldoende emplooi te vinden. Indien dat nog noodig is kan men hier wederom een nieuwe aanwijzing vinden voor het feit, dat het Nederlandsche economisch leven zeker niet lijdt aan kapitaalarmoede. Nu juist een deel van de op langen termijn aan de banken toevertrouwde kapitalen worden afgestooten, is de vraag gewettigd of het onvermogen om daarvoor emplooi te vinden voor een deel ook niet te wijten is aan gebrek aan leiderschap en ondernemerscapaciteiten. Ten opzichte van dit kapitaal juist toch geldt niet de normale liquiditeits-eisch. Zouden de banken zelf niet meer in transacties hebben kunnen financieren, als zijn geschied door de Nederlandsche Mij. voor Industriefinanciering en door de Benas en zóó, een taak in het economisch leven hebben kunnen vervullen, die thans noodzakelijkerwijze door de overheid moest worden overgenomen?

Wij duiden hierboven de voorgestelde samenwerking als een fusie aan, door sommigen wordt deze gezien als een over-

name van de Amsterdamsche Bank door de Rotterdamsche Bankvereniging, in de veronderstelling — welke wij niet wagen te beoordeelen — dat de persoonlijke krachten in de Rotterdamsche Bankvereniging grooter zijn dan die in de Amsterdamsche Bank. Indien dit waar is moet men onwillekeurig terugdenken aan de reorganisatie van de Rotterdamsche Bankvereniging in 1925 toen de Amsterdamsche Bank een van haar directeuren, den Heer van Hengel, zooals het heette „on call” uitleende. Toch is het begrijpelijk, dat deze samenwerking in Rotterdamsche koopmanskringen geen onverdeelde sympathie ontmoet. Moge in de eerste jaren het zwaartepunt van de leiding ook al naar de oude kring van de Rotterdamsche Bankvereniging worden verplaatst, uit het oog mag niet worden verloren, dat Amsterdam per saldo het financieel centrum van Nederland is, zoodat het zeer waarschijnlijk is dat op den duur toch het hart van de nieuwe combinatie in Amsterdam zal kloppen. Rotterdam zal dan missen een eigen bankinstelling, waarin haar eigen sfeer tot uitdrukking komt, met een leiding die speciaal oog ook heeft voor de specifieke Rotterdamsche belangen en met weemoed zal men dan misschien terugdenken aan die oude Rotterdamsche Bankvereniging, uit welcher kring zooveel initiatief is uitgegaan en die niettegenstaande de moeilijkheden, welke zij na 1920 heeft ondervonden en welke zij per saldo glansrijk heeft doorstaan, zoo groot aandeel heeft gehad in de ontwikkeling niet alleen van de Rotterdamsche haven, maar ook aan die van belangrijke takken van nijverheid. Of zal door deze contractie weer plaats komen voor andere instellingen? Onmogelijk is dit niet; de geschiedenis zou zich dan slechts herhalen.

Merkwaardig is overigens temidden van de beroeringen der laatste decennia de groote stabiliteit van de Twentsche Bank en de rustige doch gestadige ontwikkeling van de Incasso-bank. Is dit misschien te danken aan het feit, dat hier het contact met verschillende takken van het middengroot- en kleinbedrijf het meest intens en de drang naar het doen van „groote” zaken het geringst was.

Bovengenoemde fusie dringt ook het vraagstuk van de personeelspositie bij de banken weer op den voorgrond. In de eerste plaats doordat nog geen enkele mededeeling omtrent

de regeling met het overbodig geworden personeel is gedaan en zelfs de indruk is gewekt, dat deze kwestie nauwelijks onder de oogen is gezien. Op den duur wordt daarnaast door deze nieuwe bankconcentratie het vraagstuk van een goede bezetting niet alleen van de hoofdleiding maar ook om die der bijkantoren nog dringender. Ten opzichte van de toestand in de Zuidelijke provinciën werd reeds in 1933 geconstateerd, dat „Ons onderzoek heeft uitgewezen, dat de outillage voor de voorziening in de credietbehoefte op korten termijn voldoende is. Het komt ons dan ook ongewenscht voor aan deze outillage verdere uitbreiding te geven. Wel verdient het overweging maatregelen te treffen, opdat deze outillage ook voldoende ten bate van de Zuidelijke industrie worde benut. Dit is zoowel in het belang van de banken, als van de industrie. Dat op dit gebied wel eens wat hapert hangt o.a. samen met de bankconcentratie, waardoor het contact tusschen de credietbehoevende industrie en de beslissende instantie bij de bank hier en daar onvoldoende is. Het komt er dus hier op aan een methode te vinden om een redelijke credietaanvraag met meer kracht bij de beslissende instanties door te zetten. Deze behoefte zal zich waarschijnlijk in de komende jaren nog in sterkere mate voordoen, indien de oude bankiersgeneratie, welke thans nog leidende functies bij de bijkantoren en filialen der grootbanken in het Zuiden inneemt, zal zijn verdwenen.”¹⁾

Na het schrijven van bovenstaande regelen trad door het uitbreken van den wereldoorlog een algeheele verandering, ook op de Nederlandsche kapitaal- en geldmarkt in. In verband hiermede is de vraag gewettigd of het niet gewenscht is, gezien de nieuwe omstandigheden, wijzigingen in de samenwerkings voorstellen aan te brengen. Met name of het nu wel verantwoord is een deel van het bankkapitaal af te stooten.

H. A. K.

¹⁾ Rapport inzake Industriefinanciering in Noord-Brabant en Limburg, door de Directeuren van het E.T.I. te Tilburg en het E.T.I.L. te Maastricht; November 1933.